

Een museumwerking (of beter erfgoedwerking?) ¹ voor de stad Herentals:

De krachtlijnen van het onderzoek en een voorstel van aanpak voor de toekomst

Inhoud van deze nota

1. De opdracht die voorlag, kort verwoord
2. Voor een goed begrip: rol en functies van erfgoed en musea
3. Het proces
4. Wat drijft er boven i.f.v. de vraag die gesteld wordt?
5. Mogelijke scenario's
6. Het scenario dat resoneert met de vraag, de context en de mogelijkheden
7. Aansluiting met andere structuren, instrumenten, projecten, opportuniteiten

1. De opdracht die voorlag, kort verwoord:

"Onderzoek samen met bewoners, vrijwilligers, beleidsmakers en andere stakeholders hoe een museale werking in Herentals eruit kan zien. Wat kan de betekenis zijn van een museale werking voor de stad? "

Deelvragen die tijdens het proces opdoken en die we tijdens de opdracht verfijnden:

- Wat voor toegevoegde waarde kan een museale werking bieden voor de bewoners van Herentals?
- Kan een museale werking de toeristische aantrekkingskracht van Herentals versterken, en zo ja, wat zijn dan de randvoorwaarden?
- Hoe bieden we een duurzame oplossing voor de uitdagingen die de collectie Fraikin en het Begijnhofmuseum ons stellen?
- Hoe helpt een museale werking om aan onze decretale verplichtingen m.b.t. erfgoed te voldoen?
- In welke mate kan het (historische) stadsarchief en de archiefwerking hierin een plek krijgen?
- Welke relaties kunnen er worden gelegd met de omliggende gemeenten en met andere collecties?
- Wat zijn mogelijke scenario's (met financiële en organisatorische consequenties) op korte en langere termijn.
- Welke rol hebben de vrijwilligers?
- Met wie werken we best samen?

¹ Uit het onderzoek blijkt alvast dat we beter over een 'erfgoedwerking' spreken dan een museumwerking. In de nota verhelderen we dat systematisch.

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

2. Voor een goed begrip: rol en functies van erfgoed en musea

Erfgoed is een breed begrip, zowel onroerend, roerend als immaterieel. Het gaat om **plekken, collecties en tradities, die we koesteren en doorgeven en die allemaal iets vertellen over onszelf, over onze geschiedenis, onze stad, onze regio.**

Erfgoed - zowel onroerend als cultureel - bepaalt en draagt een **gedeelde lokale identiteit**. Mensen voelen zich verbonden met de geschiedenis van de plek waar ze leven. Bezoekers hebben interesse in de historische elementen die een plek of een gemeenschap uniek maken en onderscheiden van andere.

Erfgoed functioneert als **baken**, als een ankerpunt dat die gedeelde geschiedenis draagt.

- ⇒ Het erfgoed kan daarom een **motor zijn voor lokale dynamiek en sociale cohesie binnen een plaatselijke gemeenschap**. Het raakt dan aan de culturele werking van de stad.
- ⇒ Het kan ook een **hefboom zijn om bovenregionale bezoekers aan te trekken**, als het gaat om cultureel erfgoed dat een bepaalde gemeenschap/bepaald gebied onderscheidt van andere. Het raakt dan aan de toeristische werking van de stad.

Museale werking gaat over het behoud en beheer van dit erfgoed, het onderzoeken en het beleefbaar maken ervan. Musea zijn de instellingen waarbinnen deze taken kunnen opgepakt worden.

Musea zijn vandaag veel meer dan enkel een presentatieplek voor collecties – ze hebben vaak een icoonwaarde omdat ze het DNA van een stad uitdragen en een plek van betekenis zijn die raakt aan veel beleidsdomeinen. Een museale werking overstijgt het vakje van 'cultuur', cultuur in enge zin dan.

Collectiewaarde	Raakt aan	Cultuurbeleid
Verbindende waarde		Sociaal beleid
Educatieve waarde		Onderwijsbeleid
Belevingswaarde		Vrijtijdsbeleid, gezondheidszorg
Economische waarde		Economisch en ruimtelijk beleid

3. Het proces

In het participatief traject van de afgelopen maanden hebben we onderzocht wat haalbare en realistische denkplaatjes zijn als antwoord op de gestelde vragen. We hebben ons oor te luisteren gelegd, mensen samen laten nadenken over hun ambities en wensen en gepeild naar hun kennis en gedrag i.v.m. museumbezoek.

Dit zijn de verscheidene niveaus waarop dat gebeurde:

- Projectgroep (samenstelling, agenda etc. als bijlage 1)
- Deskresearch – bestaand bronnenmateriaal
- Nieuw onderzoek (bevraging bij een doorsnede van de bevolking, uitgevoerd door Jo Steyaert van Indiville, zie bijlage 2)
- Gesprekken met stakeholders (krachtlijnen uit de interviews als bijlage 3)
- Stakeholdersforum (overzichtsverslag als bijlage 4)
- Tussentijds overleg met het bestuur (College van Burgemeester en Schepenen)
- De jarenlange ervaring van onderzoekers Geertje Bernaerts en Jo Steyaert en van erfgoeddeskundige, procesbegeleider en Herentalsenaar Annemie Rossenbacker ((zie cv's als bijlage 5).

4. Wat drijft er boven i.f.v. vraag die gesteld wordt?

Wat zijn de krachtlijnen van de formele en informele info? Wat heeft het traject aan inzichten gebracht?

1. *Toeristische hefboom? Snel gezegd, maar moeilijker gedaan gezien de uitgangspositie.*

De reikwijdte van een museum (en/of lokale erfgoed) wordt bepaald door de wisselwerking tussen:

- de thematiek en de autonome aantrekkingskracht van de collecties
- het profiel van de gemeente als toeristische bestemming
- de inzet van mensen en middelen
- de regionale en thematische concurrentie binnen de veelheid van het vrijetijdsaanbod

Toeristisch product

- bezit een onderscheiden aanbod
- is belevingsvol **inhoudelijk sterk uitgewerkt – streeft naar buitengewone ervaring**
- heeft een regio-eigen karakter **natuur, geschiedenis, gastronomie**
- hoeft niet regio-overkoepelend te zijn **het hyperlokale werkt**
- ondersteunt het vrije vakantiegevoel **biedt bouwstenen voor vakantie of daguitstap**
- kan vast aanbod zijn maar ook tijdelijke activiteit, evenement of logiesvorm

overtuigt:

- door uniek, schaars, tijdelijk, uitzonderlijk, eenmalig, ... karakter

zorgt dat mensen afstand willen afleggen (+ 30 km)

(Bron: regio Antwerpse Kempen)

➔ **De collecties in Herentals zijn vrij heterogeen en hebben elk op zich een beperkte autonome aantrekkingskracht.**

Het **Begijnhofmuseum** is een charmante plek, maar geen onderdeel van de cluster van begijnhoven die UNESCO-Werelderfgoed is. Op een boogscheut ervandaan liggen vergelijkbare begijnhofmusea die zich wel in werelderfgoed bevinden, wat hen een concurrentievoordeel geeft. Momenteel is de benedenverdieping van het museum ingericht als 'belevingsmuseum'; de vrijwilligers ontwikkelen momenteel ook plannen om de bovenverdiepingen een thematische invulling te geven en ook te werken aan het digitale en fysieke bezoekersonthaal.

De **Fraikincollectie** is een unieke verzameling, maar enkel aantrekkelijk voor een mininie van kenners. De 'echte' versie van de kunstwerken staat elders, in een context die

ook verhaal toevoegt (opdrachtgever, bestemming). De collectie van gipsen modellen in Herentals is op dat vlak en ook vanuit toeristische oogpunt 'second best'. Omwille van juridische en decretale bepalingen is de collectie Fraikin inherent verbonden aan de (restauratie van de) Lakenhal. Dat betekent dat het onmogelijk is om de collectie op een andere plek dan in de Lakenhal onder te brengen.

Het **Art Center Hugo Voeten** trekt een internationale niche van beeldende kunstliefhebbers aan. Maar de collectie heeft een iets te onduidelijk profiel om echt wervend te zijn. Momenteel loopt er een erfenis- en opvolgingskwestie i.v.m. de collectie en het centrum; het is dus niet het gepaste moment om concrete afspraken te maken met het Art Center Hugo Voeten hoewel naar aanleiding van deze studie het contact tussen de stad en het Center wel versterkt is.

Conclusie i.f.v. toeristisch product

De collectie Fraikin en het Art Center Hugo Voeten zijn op zich unieke collecties, bijeengebracht door een sterke persoonlijkheid, maar trekken elk een ander, gespecialiseerd niche-publiek aan van kunstkeners.

De collectie en setting van het Begijnhofmuseum is charmant, maar verre van uniek in de context van de Vlaamse begijnhoven. De plek zit in de heemkundige sfeer – met het bijbehorende publiek. Geen van de collecties is momenteel een grote publiekstrekker.

Dat maakt dat de drie bestaande collecties samen enerzijds telkens een ander publiek aanspreken (wat voor de communicatie zware gevolgen heeft) maar anderzijds op zich ook te weinig potentie hebben om een brede publieksstroom op gang te brengen.

➔ Herentals is een groene, recreatieve deelbestemming van de toeristisch regio 'Antwerpse Kempen'

Herentals promoot zichzelf vooral als een groene bestemming binnen de grotere toeristische cluster van de (Antwerpse) Kempen. Zowel bij bewoners als bij bezoekers is de associatie met **sporten, ontspannen in een groene omgeving** veel sterker dan de profilering als historische stad met een middeleeuwse kern (wat Herentals uiteindelijk wel is). Ook de toeristische poot van Kempens Karakter sluit hierbij aan door zachte recreatie te verbinden met streekgeschiedenis.

IMAGO KEMPEN

Motieven @ waarom gaan we op vakantie (reason to come)

- op adem komen & batterijen opladen
- kwaliteitsvolle momenten inlassen met gezin, familie & vrienden
- meerwaarde zoeken, reizen beïnvloedt ons
- natuur maakt sowieso deel uit van een geslaagde reis of uitstap

Beleving @ wat doen we op vakantie (things to do)

- buiten zijn & ontsnappen naar de natuur
- lokaal & gezond eten
- vrij vakantiegevoel: eenvoudige & ongecompliceerde uitstappen maken

Die aanpak (nl. de profilering van de stad, die ingebed is in een regionaal toeristische verhaal) is een goede keuze – zowel naar bereik (een bredere doelgroep) als naar het versterken van de aantrekkingskracht door regionale samenwerking (geen autonome aantrekkingskracht als toeristische bestemming).

Als de stad Herentals op vlak van toeristische profilering 'cavalier seul' zou spelen (wat ze dus terecht niet doet), dan zou ze zich best als 'siddeleeuws stadje' profileren. Die profilering zou vooral gebaseerd zijn op het onroerend erfgoed en het unieke historische archief. Maar deze keuze zou weinig soelaas bieden voor de museale collecties omdat je die moeilijk kan verbinden met het DNA van de stad.

Conclusie i.v.m. Herentals binnen de toeristische regio Antwerpse Kempen

Herentals heeft een recreatief 'groen' profiel dat sterk aansluit bij de profilering van de Kempen in het algemeen. Een museale werking die zou inzetten op de bovengenoemde heterogene collecties versterkt dat profiel niet, maar zorgt voor meer spreidstand (qua doelgroepen, inhoud) voor de toeristische promotie en vergt dus meer middelen. M.a.w. hoe complexer en diverser je je toeristisch product maakt, hoe meer middelen en mankracht je hier moet tegenoverstellen om die boodschap vertaald en verzilverd te krijgen.

➔ Een professionele erfgoedwerking veronderstelt inzet van mensen en middelen

Zoals eerder aangehaald is een museale werking veel breder dan enkel het presenteren van collecties. Ze vergt een aanzienlijke inzet van mensen en middelen om collecties op punt te stellen (verzamelen, onderzoeken), te bewaren (behoud en beheer), ze te ontsluiten en de relatie met de (lokale) gemeenschap te leggen. Deze museumfuncties werden opgenomen in een internationale verordening en werden ook door Vlaanderen

in het Cultureel Erfgoeddecreet ² opgepikt en verder uitgediept.

Als we kijken naar de situatie in Herentals, dan zit het actuele collectiebeheer grotendeels in de sfeer van vrijwilligerswerking, met beperkte ondersteuning vanuit de stadsdiensten. Die ondersteuning is vooral 'logistiek'.

Momenteel zijn er grote noden m.b.t. behoud en beheer (waaronder de bewaarcondities van de collecties).

Op vlak van onderzoek en ontsluiting van het culturele erfgoed (waaronder collecties) in Herentals, is er de afgelopen jaren ingezet op kwaliteitsverbetering, via de deelname aan de regionale erfgoedcel 'Kempens Karakter'. Sinds 1 januari 2018 heeft Kempens Karakter ook onroerend erfgoed binnen zijn werkveld, als IOED. Maar de erfgoedcel, die intergemeentelijk werkt, is geen collectie beherende organisatie (en kan de zorg voor die collecties dus niet rechtstreeks op zich nemen) én staat ook niet in voor het openhouden van museale infrastructuur (zoals bijvoorbeeld het Begijnhofmuseum).

Conclusie m.b.t. de inzet die een erfgoedwerking vraagt

Momenteel is de erfgoedwerking in Herentals vooral een zaak van een (vrij vaste) groep enthousiaste en onderlegde vrijwilligers, met beperkte ondersteuning van de stad en de intergemeentelijke erfgoedcel Kempens Karakter.

Als er werkelijk ambitie is om een museale werking uit te bouwen met een toeristisch effect, zal er een kwantumsprong (zie wat dit concreet kan betekenen hierna) aan mensen en middelen nodig zijn om alle deeldomeinen van een museale werking ook effectief op te zetten.

Binnen het huidige Cultureel Erfgoeddecreet zijn er geen mogelijkheden voor de stad Herentals om subsidies te ontvangen (vb. de criteria min. 15000 bezoekers op jaarbasis en gekwalificeerd personeel in dienst op het moment van de subsidie, maken dat de Stad hiervoor niet in aanmerking komt).

Ter vergelijking Herentals en Musea Maaseik

Om een idee te geven van de middelen die nodig zijn, geven we bij wijze van voorbeeld de inzet die er in de stad Maaseik wordt gedaan op vlak van museumwerking. Geen enkele stad kan met een andere vergeleken worden maar Maaseik leek ons toch een interessante spiegel. Maaseik is ook de historische hoofdstad van een toeristische regio, de schaalgrootte, het aanbod en het aantal inwoners is vergelijkbaar. Maaseik beschikt over enkele interessante collecties nl. het apothekersmuseum (collectie in situ, vgl. met Begijnhofmuseum), het regionaal archeologisch museum en de gekende kerkschatten (cf. <https://toerisme.maaseik.be/museamaaseik>).

De Musea Maaseik werden al jaren geleden erkend door Vlaanderen als regionaal museum. Dat betekent dat er middelen van de Vlaamse overheid kunnen ingezet worden voor de museumwerking. De wetgeving is ondertussen verstrengd en er wordt o.a. gevraagd om jaarlijks 15.000 bezoekers te ontvangen om alsnog een erkenning als regionaal museum te komen. Aan dat aantal komt Maaseik verre van. Dus voorlopig kan Maaseik nog rekenen op een subsidie van 125.000 euro omwille van haar erkenning in het verleden; de vraag is of

² Zie voor meer tekst en uitleg: <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/wet-en-regelgeving/cultureel-erfgoeddecreet>

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

die kan blijven bestaan. Daarnaast rekent Maaseik ook een toegangsprijs aan in de Musea met dien verstande dat een bezoek voor de Maaseikenaren gratis is.

We hebben een *grosso modo* inzicht in de personeelsbezetting van de Musea Maaseik (die ingebed zijn in Toerisme Maaseik). Misschien is het belangrijk te vermelden dat de bij monde van de conservator deze bezetting veel te laag is en de professionele werking van de Musea in het gedrang brengt:

- Musea Maaseik kunnen een beroep doen op 6.5 VTE's (die dus ook voor Toerisme werken); daarnaast detachert de stad 1 VTE voor onderhoud (poetsvrouw) en een technicus (die officieel voor het CC werken)
- Binnen de Musea werkt er een vaste pool van 15 vrijwilligers (allemaal deeltijds) met welomschreven taken: 2 mensen doen onderzoek, er zijn 4 molenaars voor de museummolens en de anderen doen suppoostenwerk of rijden met het toeristisch treintje.

Daarnaast zijn er natuurlijk ook nog de werkingsmiddelen om de basisfuncties te kunnen waarmaken (ook i.f.v. erkenning noodzakelijk dat dat helder in kaart wordt gebracht). Dus middelen voor onderzoek en verzamelen (vb. aankopen), behoud en beheer (inventarisatie, digitalisering, restauratie en conservatie...), ontsluiting (publicaties, rondleidingen...) en participatie (publieksactiviteiten...)

Globale conclusie 'so far' en aanbevelingen:

Aansluitend bij het toeristische DNA van Herentals en het profiel van de collecties is het niet relevant en zelfs onverstandig om de specifieke musea of collecties in te zetten als aparte toeristische producten voor Herentals.

Dat betekent niet dat de museale collecties niet kunnen worden meegenomen in de toeristische promotie, integendeel. Het vergt wel een degelijke strategie en evenwichtsoefening van de dienst Toerisme om te bekijken op welke manier de museale collecties een plek krijgen (dus 'ondergeschikt' aan het profiel 'Herentals is een groene, recreatieve deelbestemming van de toeristisch regio 'Antwerpse Kempen') binnen het toeristische profiel van deze regio.

We bevelen ten zeerste aan om deze strategie in samenspraak met Toerisme Antwerpse Kempen en de erfgoedcel Kempens Karakter uit te bouwen. Een boeiende oefening...

Maar dit doet de vraag rijzen waar (of binnen welk beleidsdomein) we de museale of erfgoedwerking dan moeten inbedden. Ons advies is hier duidelijk: de erfgoedwerking voor de stad Herentals is voornamelijk een breed cultureel gegeven, dus eerder dan een toeristisch product. Vandaar dat we de erfgoedwerking nauw zouden laten aansluiten aan alles wat binnen het beleidsdomein cultuur valt en er ook aan raakt.

2. Noden van de lokale bevolking op vlak van museale werking?

Uit de gesprekken met stakeholders en het onderzoek van bewoners spreekt fierheid over de eigen stad. Er is waardering en trots voor de groene omgeving en allerlei erfgoed dat de eigenheid van Herentals mee vorm geeft. Het is een natuurlijke reflex om die trots ook met anderen te willen delen.

Over de nood aan een 'museale werking' die het DNA van de stad uitdraagt, spreekt de bevolking zich niet altijd even helder uit, maar zijn de gegevens over kennis van bezienswaardigheden en bezoek hieraan, wel veelzeggend: bewoners hanteren een sociale focus en zijn vooral op zoek naar **gezelligheid en samenzijn. Ze willen animatie, "veel om te beleven"**. Maar het animo om erfgoedmusea regelmatig te bezoeken is veel minder groot, ook al kennen ze die bezienswaardigheden wel degelijk.

De trots over de geschiedenis van de eigen gemeente, leidt niet automatisch tot draagvlak voor het uitbouwen van nieuwe musea en zeker niet tot bezoekintenties.

5. Mogelijke scenario's

Tijdens het traject bleek het niet moeilijk om heel veel verschillende scenario's te bedenken (zie verder), die ofwel een oplossing boden voor een praktisch probleem, zoals de bewaarcondities van de collecties of tegemoetkwamen aan ambities van (deel)groepen van stakeholders.

Maar het was veel moeilijker om uit te komen bij scenario's die grond van slagen hebben, omdat ze aansluiten bij de draagkracht en het profiel van de stad en dus bij de besluiten die we hierboven geformuleerd hebben. **Het gaat dan met name om een scenario dat het bestaande DNA van de stad versterkt en uitdiept, met een ambitieuze, maar haalbare inzet van mensen en middelen.**

Alle scenario's waarbij er geen helder, geloofwaardig antwoord was op de 'waarom'-vraag, met name de concrete effectief realiseerbare meerwaarde voor de stad, hebben we weggelaten.

Het ging bijvoorbeeld om:

- ➔ Twee volledig aparte musea (Begijnhof en Fraikin)
impliceert het uitbouwen van een extra museumwerking rond Fraikin, aparte coördinatie van vrijwilligers, aparte communicatie.
- ➔ Twee aparte musea (Begijnhof en Fraikin), met één gemeenschappelijke backoffice.
Idem als het voorgaande, met kleine schaalvoordelen door gemeenschappelijke backoffice.
- ➔ Een groot kijkdepot, waar alle collecties werden samengebracht, op een nieuwe locatie
Impliceert grote infrastructuurkosten en een volledig andere werking (en is vooral problematisch voor de locatie gebonden Fraikincollectie).
- ➔ Eén stadsmuseum, op een nieuwe plek, met enkel tijdelijke tentoonstellingen
Lost het probleem van de locatie gebonden Fraikincollectie niet op.
- ➔ Een stadsmuseum zonder een vaste locatie; vergt veel bestaffing, creëert extra depotnaden (gezien er geen vaste opstelling is), maakt de rol van de Fraikincollectie onduidelijk enz....

6. Het scenario dat resoneert met de vraag, de context en de mogelijkheden

Het hierna volgende scenario m.b.t. de museale werking sluit maximaal aan bij bestaande praktijken in het stedelijk weefsel, maar versterkt die door verder te professionaliseren.

Dit scenario gaat er vanuit dat we de situatie zoals die nu is trachten te versterken en impliceert:

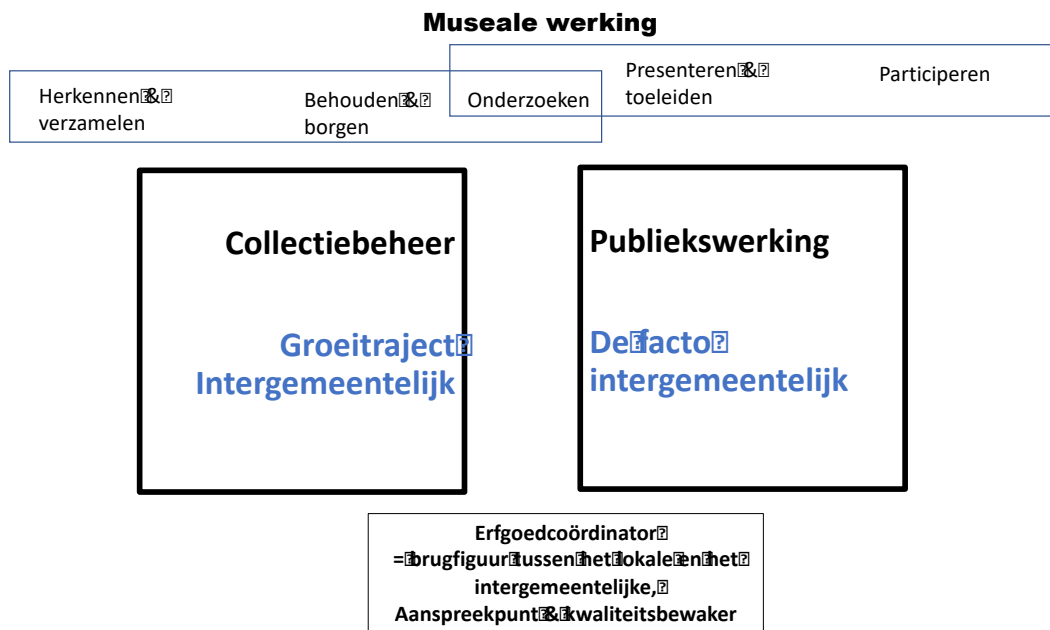
- dat de werking van het Begijnhofmuseum behouden wordt zoals ze nu is, op vlak van exploitatie. Het is dus een lokaal museum, in grote mate uitgebaat door vrijwilligers³, en begeleid door de erfgoedcoördinator en Kempens Karakter in verdere kwaliteitsverhoging.
- dat de zaal met Fraikinbeelden gebruikt wordt als fraai kijkdepot, als polyvalente ruimte voor evenementen met de collectie als 'decor'; er zal dus geen permanente museale Fraikinwerking ontplooid worden.
- dat er meer en nauwere samenwerkingsmogelijkheden met de culturele werking van het stadsarchief worden ontwikkeld.
- dat er een projectmatige (dus geen structurele) samenwerking met het Hugo Voeten Art Center wordt uitgebouwd.
- dat de bestaande vrijwilligerswerking verder wordt uitgebouwd, verjongd en ook op basis van projectmatig werken wordt geënt (zie ook voetnoot 3).
- en dat er lokaal en vooral intergemeentelijk verder wordt ingezet op thematische en projectmatige publiekswerking, in interactie met de bevolking.

Voor alles wat aansluit bij het **onderzoeken, presenteren en toeleiden naar collecties en participeren** wordt er samengewerkt met Kempens Karakter. De werking van die organisatie is de facto intergemeentelijk. We vragen Kempens Karakter om extra in te zetten op participatieve erfgoedprojecten die lokale actoren en bewoners sensibiliseren en activeren.

Om te voldoen aan de decretale vereisten voor het **collectiebeheer** wordt de piste van een intergemeentelijk groeitraject gevolgd. Het is zinvol voor Herentals om in te zetten op intergemeentelijke expertisedeling en op gedeelde investeringen in depotinfrastructuur. Door de beeldenzaal als kijkdepot te benutten, is er minder onmiddellijke nood aan grote gemeentelijke depotinfrastructuur.

³ Dit traject biedt mogelijkheden om de bestaande vrijwilligerswerking te verjongen. De vrijwilligers geven aan dat er nog nauwelijks instroom is aan nieuwe en jonge vrijwilligers. Een nieuwe werking kan kansen bieden om andere partners aan te trekken. Ook tijdens het stakeholdersforum hebben we gezien dat er jong bloed interesse heeft in het erfgoed van Herentals. Dit sluit trouwens aan bij de hele recente vernieuwing op vlak van vrijwilligerswerking waarbij we zien dat (jonge) mensen minder geneigd zijn zich permanent te verbinden aan een vereniging of project maar eerder in losse verbanden en ad hoc zich inspannen voor maatschappelijke projecten.

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

Op deze vorm van lokale erfgoedwerking uit te bouwen, zal er dus geïnvesteerd moeten worden in extra **mankracht**. Mankracht voor coördinatie en sturing (eerder dan in mensen voor het openhouden van vaste infrastructuur). Het scenario maakt het mogelijk om veel meer activiteiten te ontplooiën dan nu het geval is, en inhoudelijk ambitieus te zijn, zonder zware ballast van de exploitatie van permanente museuminfrastructuur.

De erfgoedcoördinator kan de **voorbeeldfunctie van Herentals inzake collectiebeheer en publiekswerking** uitbouwen samen met de archivaris en Kempens Karakter. De wisselwerking is cruciaal, maar tegelijkertijd ook exemplarisch⁴.

Het erfgoedcoördinatorschap is wel degelijk een '**dienst**' binnen de stad ('Herentals waardig'). De erfgoedcoördinator werkt nauw samen met andere stadsdiensten en vooral met de sector Vrije Tijd (cultuur, toerisme, sport, jeugd, internationale samenwerking, bibliotheek) en het archief en wordt best ook van hieruit aangestuurd.

Belangrijkste taken zijn:

- Uitbouw collectiebeheer; ook samen met archief, Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst, Kempens Karakter zodat (facetten ervan?) op termijn ook meer intergemeentelijk kunnen georganiseerd worden
- Uitbouw publiekswerking met o.a. aansturing vrijwilligers
- Intensifiëring van samenwerking met Kempens Karakter

De **voltijdse erfgoedcoördinator** verzorgt dus de brugfunctie tussen het collectiebeheer en de publiekswerking, tussen puur lokale activiteiten en de intergemeentelijke werking van

⁴ Belangrijk hier ook nog te melden: door de integratie van stad en OCMW komen er experts in patrimonium (ex-OCMW) mee in het organogram van de stad. Dat kan ook een versterking betekenen voor de erfgoedwerking op vlak van behoud en beheer.

Kempens Karakter, stuurt de vrijwilligers aan, bouwt de vrijwilligerswerking uit en trekt het groeitraject.

Het profiel van deze functie is coördinerend, aansturend en strategisch maar ook voldoende hands-on. Het erfgoedcoördinatorschap zou in het nieuwe organogram fysiek als ondersteunende dienst (waar ook het archief wordt ondergebracht) worden opgenomen maar inhoudelijk onder de sector Vrije tijd worden geplaatst. Dit verzoent de inhoudelijke verwantschap met vrije tijd en archief, met de opdrachten van archief als ondersteunende dienst van de stad, met de frontofficewerking van het archief. Het diensthoofd van de nieuw te werven erfgoedcoördinator is dan ook de archivaris.

Archief en erfgoed worden onder de ondersteunende diensten gebracht met een duidelijke frontoffice functie. Op die manier worden twee logische diensten geclusterd, onder supervisie van een A-functie, op één locatie met een gelijkaardige dienstverlening.

7. Aansluiting met andere structuren, instrumenten, projecten, opportuniteiten

Een dynamische erfgoedwerking – iets wat anno 2018 in een stad als Herentals niet meer weg te denken is - meet zich aan de manier waarop die erfgoedwerking aansluiting vindt bij, ingebed is in of zelf de aanjager is van andere projecten, opportuniteiten etc.

We gaan daar hier niet al te diep op in maar we raken enkele voor de hand liggende pistes aan:

1. Binnen de stad Herentals is er nog heel wat '**zwerfgoed**' aanwezig, erfgoed dat niet tot een bepaalde collectie behoort of erfgoed dat niet actief 'beheerd' wordt. We denken dan aan erfgoed van en bij verenigingen, erfgoed bij mensen thuis (zoals fotocollecties, documentatie maar ook kunstcollecties etc.), erfgoed in kerken en andere instellingen die de zorg voor dat erfgoed niet als 'corebusiness hebben... De erfgoedcel Kempens Karakter werkt al actief rond dit 'niet beheerde' cultureel erfgoed. Het is echt een opportuniteit om vanuit de actieve erfgoedwerking die nu in Herentals wordt geïnitieerd, dit erfgoed in kaart te brengen, naar waarde te schatten en 'onder de mensen te brengen'. Hier kan een zeer participatieve, dynamische en hedendaagse erfgoedwerking ontstaan (zie ook onder puntje 4 over de resultaten van het stakeholdersforum).
2. Tijdens dit onderzoek is gebleken dat erfgoed in Herentals door heel wat **actoren** wordt ingezet in hun werking, soms zelfs zonder dat men het beseft. Zo zijn er de diensten van de stad (vb. academies, jeugddienst...) maar ook heel wat verenigingen (sportclubs, ...) die rond erfgoed werken. Ook hier liggen heel wat kansen i.f.v. samenwerking, professionalisering, verdieping nu er een echte erfgoedwerking in Herentals ingericht wordt
3. Zoals eerder al gezegd, richt dit onderzoek zich vooral op het cultureel erfgoed (roerend en immaterieel). Maar sinds kort is er een Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst opgestart (voor de gemeenten Herentals, Herenthout, Vorselaar, Grobbendonk en Olen) en ondergebracht bij Kempens Karakter in Herentals. En, zoals hoger al gezegd, zal de stad dankzij de integratie van stad en OCMW enkele experts op vlak van patrimonium kunnen betrekken bij de werking. Deze versterking van de **onroerende erfgoedwerking** biedt sowieso verder te onderzoeken mogelijkheden voor een integrale erfgoedwerking op lokaal vlak.
4. Tijdens het stakeholdersforum van november 2017, spraken heel wat stakeholders zich uit over de toekomstige erfgoedwerking in Herentals. Er werd in verscheidene groepen gewerkt en het viel op dat meerdere groepen, los van elkaar, een toekomstscenario voor Herentals bedachten waarbij de collecties bij elkaar worden gebracht en vanuit steeds een aangepaste werking door verscheidenen actoren aan het publiek worden gepresenteerd. Een Herentalse erfgoedhub. Door een aantal juridische maar ook inhoudelijk gegevenheden, is het niet mogelijk om de collecties weg van hun fysieke plek te halen. Maar dat neemt niet weg dat de **geïntegreerde werking** zoals die door de stakeholders werd voorgesteld niet mogelijk is. Integendeel.

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

5. Er gebeurt momenteel heel wat (of er staat heel wat te gebeuren) in Herentals op vlak van **stadsontwikkeling en lokale economie** (inrichting van de Markt, PRUP Olympiadelaan, Stadspark en 't Loopke, Begijnhofpark met Avonturenbos, vergroening van het Netepark...). In al deze projecten is erfgoed een belangrijke factor. Door de nieuwe erfgoedwerking kan hier vanaf nu ook echt op ingezet worden. Maar ook de mogelijkheden die de nieuwe Kunstencampus biedt, zijn enorme troeven.
6. Zeker niet de vergeten en hier zelfs apart te vermelden zijn de ontwikkelingen rond domein '**Hof Le Paige**'. Daar wordt momenteel gewerkt aan een beheersplan voor kasteel en tuin. Op dit moment worden pisten voor toekomstige gebruik onderzocht. Zeker is alvast voor het kasteel dat de trouwzaal verhuist van de Lakenhal naar Le Paige en dat het park opnieuw in ere wordt hersteld en een echt 'stadspark' wordt. Van hieruit is ook de toeristische aansluiting (als een poortfunctie naar de stad en naar het buitengebied) met het traject **Kempense Heuvelrug** interessant en wenselijk.

Bijlage 1

Regiegroep

Het hele traject werk ondersteund door een regiegroep. Binnen deze groep werden de verscheidene stappen in het proces voorbereid, ontworpen en uitgewerkt. Deze groep staat dus mee garant voor de continuïteit van het proces en houdt de vaart erin. De regiegroep bestaat uit mensen die voldoende kennis van zaken hebben en die ook met een kritische blik los kunnen komen van het 'eigen belang'. In de regiegroep werken we bewust niet met vertegenwoordigers of beheerders van betrokken collecties of zeer rechtstreeks betrokken. De consultant bereidt deze meetings voor, brengt de regiegroep samen, coördineert de vergaderingen, zorgt voor de output en de verslaggeving en verwerkt het materiaal steeds om het te kunnen inzetten voor een volgende stap.

Samenstelling:

- Ingrid Ryken, schepen van erfgoed
- Frank Herman, (toen) consulent erfgoed provincie Antwerpen, (nu) Vlaanderen
- Jeroen Janssens, erfgoedcoördinatie Kempens Karakter
- Olga Van Oost, museumconsulent Faro
- Jan Van den Berghe, medewerker bij SPK, nu Blenders
- Verhoeven Nick, sectormanager Vrije Tijd
- Geerd De Ceulaerde, archivaris
- Pascale Brandt, directeur van de Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst
- Annemie Rossenbacker, consulent

De regiegroep kwam samen op 26 september 2017, 3 oktober 2017 en 23 januari 2018. Bij afsluiting van dit traject, wordt het resultaat ook nog voorgelegd aan de regiegroep.

De agenda ging achtereenvolgens naar:

- Kennismaking met elkaar en het project
- Resultaten van het bevolkingsonderzoek
- Eerste voeling met scenario's

Bijlage 2 als aparte pdf bij deze nota

Bijlage 3

Interviews en gesprekken met stakeholders

Bij de aanvang van dit project werden er een tiental interviews afgenomen/ gesprekken gedaan met enkele rechtstreeks betrokken spelers, nl. mensen van administratie en bestuur, mensen uit de verenigingen, mensen uit intergemeentelijke contexten en ook opdrachthouders voor de stad Herentals.

Aangezien we de anonimiteit naar voor hebben geschoven, geven we de interviews hier niet voluit weg. Daarnaast is het ook zo dat we, hoewel we met een gestructureerde vragenlijst hebben gewerkt, uiteraard heel verscheidene gesprekken hebben gevoerd waardoor het weergeven van 'krachtlijnen' hier geen evidentie is. Uiteraard hebben we bij het verwerken van alle verzamelde gegevens (dus ook die uit deze interviews/gesprekken) voluit gewerkt met het materiaal uit deze interviews.

We beperken ons hier met deze 'bovendrijvers' uit deze gesprekken. Indien nodig kan uiteraard er verder contact genomen worden voor meer gedetailleerde en verhelderende info.

1. Zowat iedereen was het erover eens dat dit onderzoek al veel langer had moeten gebeuren. De nood aan een **globale visie**, een verhaal, een rode draad voor het lokale erfgoed/museumbeleid is echt wel nodig. Het is tijd dat er iets gebeurt en dat het dan ook nog kan gebeuren in overleg met heel wat stakeholders, maakt ook dat het draagvlak voor het resultaat groter zal zijn.
2. Belangrijk is ook de **kwaliteit** van wat er gerealiseerd moet worden. Een museumwerking moet vertrekken vanuit openheid en professionaliteit. Geen schatten op zolder maar een degelijke, toegankelijke werking (voor iedereen).
3. Een zorg voor iedereen is ook de **beperkteheid aan mensen en middelen**. De sky is hier zeker niet de limit. We zullen moeten roeien met de riemen die we hebben.
4. De **trots** die er is voor Herentals en de collecties is uiteraard meer dan prominent aanwezig en op dat vlak wordt vaak ook de concurrentie met Kasterlee aangehaald. 'Herentals heeft veel meer' en toch 'scoort' Kasterlee hoger op vlak van publieksaantrek.
5. En hiermee zijn we ook op de **spanning tussen toerisme en lokale culturele werking** gekomen. Sommige spelers zijn ervan overtuigd dat Herentals en haar collecties voldoende potentieel hebben om anno 2018 grote bezoekersstromen te halen. Anderen voelen toch wel aan dat dit enkel kan als de bezienswaardigheden die we hebben (dus ook de collecties) worden ingebed in een breder toeristische verhaal (m.a.w.: dat de collecties op zich niet sterk genoeg zijn om 'toeristische levensvatbaar' te zijn). En tot slot vinden een aantal actoren het vooral belangrijk dat het lokale erfgoed wordt ingezet voor de lokale gemeenschap en dat er eerder een culturele, verbindende werking voorstaat.
6. Op vlak van **intergemeentelijke werking**, ziet men wel wat mogelijkheden. Vooral de bestaande verbindingen met de gemeenten meteen rondom Herentals, bieden ook op vlak van museum/erfgoedwerking mogelijkheden.

Krachtlijnen uit stakeholdersforum (13 november 2017)

Tijdens dit stakeholdersforum werd er in heterogene groepjes nagedacht over de toekomst van een museale werking in Herentals. Deze oefening resulteerde in enkele paragraafjes die een 'denkbeeldige' minister uitsprak in diens speech toen hij naar Herentals kwam om onze stad te honoreren met de prijs van 'Verdienstelijke erfgoedwerking'.

Hieronder volgen de speeches:

Groep 1

Beste Herentalsenaren

Ik ben blij dat ik mijn smartphone bij heb, zodat ik met een eenvoudige toets direct kan zien welke rijkdom aan cultureel erfgoed Herentals bezit.

Ik dank zowel de professionele medewerkers als de tientallen enthousiaste vrijwilligers die zich al een paar jaar inzetten, voor een samenwerkingsverband gesteund, op een privaat/publiek kader.

Dit behelst 5 bestaande collecties (t.t.z. begijnhof, kerkpatrimonium, lepaige, fraikin, voeten) die dank zij de nieuwe eigentijdse aanpak toegankelijk zijn gemaakt voor en door een jeugdig publiek.

En dit alles geïntegreerd in de prachtige Herentalse natuur. Ik dank u voor uw aandacht.

Groep 2

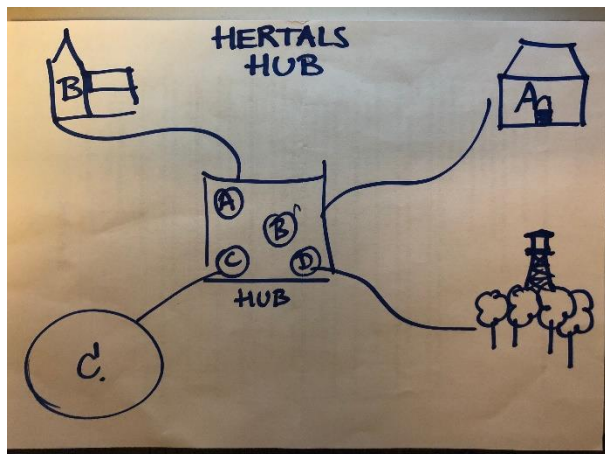
Beste Herentalsenaren

Een paar weken geleden werd ik uitgenodigd om uw stad te bezoeken. Daar ik op dat moment reeds een aanbod had gekregen om eveneens Turnhout te bezoeken moest ik een keuze maken. En ik heb niet lang daarover moeten nadenken. Wat uw stad te bieden heeft, vindt men nergens anders.

Het zal u misschien verbazen, maar regelmatig passeer ik in de historische hoofdstad van de Kempen. Niet alleen voor een natuurwandeling of om iets te drinken. Sinds enkele jaren is uw stad een voorbeeld op het vlak van museumbeleid/erfgoedbeleid. Dat kon alleen tot stand komen dankzij de samenwerking tussen private en openbare actoren. Waarvoor proficiat!

Zeker de inzet van de vele vrijwilligers mogen wij niet vergeten. Ik stel hierbij met jullie vast dat de versnipperde collecties welke al decennialang aanwezig zijn door een doorgedreven samenwerking en de inventieve digitalisering nu kunnen uitgroeien tot één collectie.

En niet alleen dat maar er zelfs in geslaagd zijn van dit op één locatie, nl de Herentalse erfgoedhub, samen te brengen. Deze hub brengt een paar stukken uit alle collecties samen als interactie met het publiek. En daarvoor ontvangen jullie de Vlaamse museumprijs van 2025.

Groep 3

Van harte gefeliciteerd met jullie fantastisch inspirerende museumwerking. Jullie hebben werkelijk een uniek beleid gevoerd door van de nood een deugd te maken. In een korte tijdspanne van 8 jaar hebben jullie hier in Herentals, vertrekkende vanuit enkele beperkte collecties/pijlers een volledig beleid uitgebouwd vertrekkende vanuit lokale participatie, vrijwilligerswerking en interactieve activiteiten. Er werd een overkoepelende werking uitgebouwd, gebaseerd op enkele vaste waarden. Hierbij werd gebruik gemaakt van de bestaande infrastructuur en netwerken en stedelijke administratie om zo een platform te bieden aan lokale initiatieven. Uitgaande van participatie van de bevolking en een gemeenschapsgevoel werd geopteerd om niet te investeren in bakstenen, maar in ondersteuning van kleine initiatieven zowel op logistiek als organisatorisch vlak. Dankzij de realisatie van dit brede beleid, werd heel de bevolking betrokken. De louter museale werking werd hier overstegen. Zo ging Herentals van sportgemeente naar cultuurgemeente. Proficiat

Groep 4

Ik kom Herentals bezoeken waar heden een prachtig, centraal gebouw dienstdoet als ontmoetingsplaats voor verschillende activiteiten met hoofdzakelijk wisselende exposities maar ook een gezellig cafégebeuren. (Schaliken wordt bedoeld, geen extra bakstenen maar toegankelijke ruimte voor beleving) Een pluim voor de samenwerking met omliggende gemeenten om reizende tentoonstelling aan te bieden. Het enthousiasme van niet alleen de leiding maar ook van de vele vrijwilligers is een voorbeeld voor elders. Een welgemeende proficiat!

Groep 5

Geachte Herentalsenaren

Ik vond de weg niet meer, het is wel heel lang geleden dat ik of mijn voorganger een lintje mocht doorknippen. Dat was naar aanleiding van de opening van het Hugo Voeten Art Center.

Het doet me plezier om hier terug te kunnen komen naar aanleiding van deze prijs. Meer nog, stad Herentals heeft een omschakeling gemaakt. De stad gaat van een top-down, naar een bottom-up organisatie. In plaats van alles zelf in handen te nemen, bracht de stad vrijwilligers en particulieren samen. En creëerde een platform waardoor we nu in dit nieuw

geopende erfgoedhuis, een staalkaart kunnen aanbieden van ons rijke culturele patrimonium. Dit is mogelijk gemaakt in samenwerking met en vooral door de inzet van burgers van Herentals.

Van organisator, naar facilitator en katalysator

Groep 6

Wat maakt een museum levend? = haar werking, haar bezoekers, haar dynamiek, haar imago, haar uitstraling.

Idee: openen van een leeg museum = mooie infrastructuur, professionele aansturing, hedendaagse communicatie en educatieve werking. De invulling van de werken gebeurt door de inwoners; vb. het eerste jaar brengt elke dag iemand een voorwerp met een verhaal verbonden aan Herentals naar het museum en wordt het opgenomen in de collectie en tentoongesteld.

Bijlage 5

CV's van de procesbegeleiders/onderzoekers

Annemie Rossenbacker van Levuur treedt als trekker-projectleider van dit traject; Jo Steyaert van Indiville en Geertje Bernaerts van Karvansera zullen specifieke deelopdrachten uitvoeren.

We brengen hieronder de CV's van de verscheidene consultants die al in verscheidene trajecten met elkaar hebben samengewerkt.

Projectleider Annemie Rossenbacker, Levuur		
Identiteit	Annemie Rossenbacker (Belg) Werkadres: Hannekenshoek 22, 2200 Herentals 0496/862772 www.levuur.be/mensen en annemie@levuur.be	
Curriculum vitae (met de studiekwalificaties en beroepskwalificaties):	Annemie Rossenbacker is historica (KU Leuven) en heeft een jarenlange ervaring in de erfgoedsector. Ze startte haar carrière binnen het programma Bouwkundig Erfgoed van de Koning Boudewijnstichting en zette zich dan verder in voor Erfgoed Vlaanderen (nu Herita). In 2002 stapte ze naar de 'andere erfgoedwereld', nl van het roerend en immaterieel erfgoed in het Steunpunt Culturele Biografie Vlaanderen (CBV), toen het steunpunt voor musea-, archiefinstellingen en erfgoedconvenants. Binnen CBV en nadien Faro begeleidde was ze consulent voor de erfgoedcellen en ondersteunde ze gemeenten bij hun lokaal erfgoedbeleid. In 2008 richtte Annemie A-jouR, bureau voor procesbegeleiding, op. Vooral in de beginperiode van A-jouR, begeleidde ze heel wat projecten binnen de erfgoedsector. Omdat de begeleiding van participatieve processen gaandeweg de corebusiness van A-jouR werd, stapte Annemie in Levuur, meteen na de oprichting van Levuur in 2011. In 2010 volgde Annemie het Leertraject Participatiekunde van het Netwerk Participatie. Ondersteuning en advisering van (lokale) besturen en middenveldorganisaties bij brede maatschappelijke vraagstukken is een constante in het werk van Annemie. Volgende zaken typeren haar manier van werken: • Enthousiast engagement: Annemie smijt zich als consultant in elk participatieproces. Afstandelijkheid is niet haar ding.	

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

	• Een logische volgorde: alles begint en eindigt met het waarom. Waar doen we het voor? Daar volgen het hoe en het wat uit. • Scherpslijpen van de vraag en doordringen tot wat daaronder 'stroomt'. • Een stevige inwerking in de inhoud, met de blik van de buitenstaander. De inhoud bepaalt de vorm van het proces. • Een uitgebreid netwerk dat Annemie graag deelt. Zij heeft ervaring in heel diverse sectoren. • Out of the box-(durven)denken vindt ze belangrijk, net als 'kennissen' samenbrengen.
Werkervaring:	Sinds 2011: vennoot bij Levuur Voordien: • Koning Boudewijnstichting, stafmedewerker (1991-1995) • Stichting Vlaams Erfgoed (nu Herita), 1995-2002 • Culturele Biografie Vlaanderen en Faro, 2002-2008 • Zaakvoerder A-jouR gcv
Relevante ervaring voor deze opdracht	Ervaring binnen de erfgoedsector, en meer specifiek binnen de museumsector • In het begin van de jaren 2000, ontwikkelde zich de (nieuwe) wetgeving rond roerend erfgoed; Annemie heeft die periode vanuit het steunpunt CBV (nadien FARO steunpunt voor roerend erfgoed) meegemaakt; dat betekende dus de wetgeving mee vorm geven en implementeren, evalueren en doorontwikkelen, vooral dan vanuit het oogpunt van de instellingen, organisaties en steden en gemeenten zelf. • Binnen FARO was Annemie consultant erfgoedcellen waar ze steeds lokale besturen ondersteunde bij de ontwikkeling van hun lokaal erfgoedbeleid. • Binnen A-jouR en Levuur begeleidde ze heel wat musea en andere erfgoedinstellingen zoals archieven, (erfgoed)bibliotheken, erfgoedcellen met o.a. strategische planning haalbaarheidsonderzoeken (zie verder in referentielijst)
Andere relevante beroepservaring en persoonlijke recente referentieprojecten:	Procesontwerper, procesbegeleider • Expertise met dossiers rond thema's als erfgoed, cultuur, welzijn, mobiliteit, natuur, milieu, stedelijk beleid, communicatie... • Expertise in offline (burger)-participatie in overheidscontexten zoals bij - o JongerenPact 2020 - o Burgerkabinet Cultuurparticipatie 2015 - o Burgerkabinet Jeugd en Diversiteit 2016 - o G1000. • Lokale burgerparticipatieve trajecten zoals kasteelruïne van Duffel; Fort Lie Stadsmuseum Ieper, historische dorpskern van Weelde, domein van de Zus Franciscanessen, Wuustwezel • Strategisch projecten en strategische beleidsplannings-processen voor o.a. Museum Schone Kunsten Gent, Jakob Smitsmuseum Mol, Musea Maaseik...

Specifiek voor deze opdracht wil ik volgende zaken benadrukken:

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

- Mijn ervaring met erfgoed vanuit een beleidsmatige insteek en daarnaast ook de **strategisch werking** vanuit de lokale context.
- Omdat ik in deze regio woon en als van kinds af aan een grote interesse heb in erfgoed en architectuur, ken ik het **erfgoed van deze regio** zeer goed. Bovendien heb ik jarenlang actief deel uitgemaakt van het lokaal comité Open Monumentendag van Herentals.
- Ik stond mee aan de wieg van de eerste intergemeentelijke erfgoedconvenant (Waasland) en begeleidde meer dan 10 erfgoedconvenants (waaronder **Kempens Karakter**) mee bij hun opstart.
- Recent werkte ik samen met SPK aan de opmaak van het aanvraagdossier voor de **IOED Land van Nete en Aa**; inmiddels werd dit dossier goedgekeurd (maart 2017)
- In de nabije regio hebben we meegewerkt aan de beleidsplannen van het Gasthuismuseum in Geel en het Jakob Smitsmuseum in Mol. Ook de erfgoedcel Noorderkempen k.Erf heeft reeds van onze diensten gebruik gemaakt.

Teamlid Jo Steyaert, Indiville

Identiteit	Jo Steyaert (Belg) 0472 / 53 09 41 www.indiville.be – jo@indiville.be
Curriculum vitae (met de studiekwalificaties en beroepskwalificaties):	Steyaert is afgestudeerd als Licentiaat in de Sociologie (1994) en in de Communicatiewetenschappen (1996) aan de KU Leuven. Na zijn studies deed hij onderzoek aan de KU Leuven naar eGovernment en internet. Jo is oprichter van Indigov (2003) en medeoprichter van iVOX (2004), iVOX Ukraine (2009) en Proximity Panels (2009), iVOXTOOLS (2010), Ellipsa Panel Online (France 2011), Conecta-I Brazilië (2011). Als managing partner was hij binnen deze bedrijven verantwoordelijk voor het algemeen management en new business development. Daarnaast werkt hij mee aan Indigov en iVOX-opdrachten als domeinexpert, onderzoeker en consultant als specialist public sector. In 2014 vormde hij Indigov om tot Indiville, het collectief voor onderzoek en advies rond mens, maatschappij en politiek dat hij samen met 5 andere vennoten runt. Jo Steyaert is een ervaren onderzoeksmethodoloog, met bijna 20 jaar academische én praktijkervaring inzake wetenschappelijk onderbouwd onderzoek en consultancy m.b.t. online onderzoek, eParticipatie, eGovernment, nieuwe media, Web 2.0 en communicatie. Sinds 1996 is Jo Steyaert in vele opzichten een pionier in zijn vakgebied. Hij was verantwoordelijk voor de eerste eGovernmentonderzoeken en -consultancyopdrachten (1996), verrichtte academisch onderzoek naar nieuwe media (1997), verwezenlijkte onderzoek naar usability van eToepassingen (1997), ontwikkelde de eerste toepassingen voor interactieve digitale televisie (2004), initieerde vernieuwingen op de onderzoeksmarkt: online research (2005), T-research via digitale televisie (2007), online focusgroepen (2009) en eParticipatie (sinds 2008) Competenties: eGovernment, eParticipatie, gebruikersgericht kwantitatief en kwalitatief onderzoek, nieuwe media, interactieve digitale televisie, online communities, digitale steden en gemeenten, Web 2.0, onderzoek & consulting inzake overheidscommunicatie, imago en tevredenheid, ...
Werkervaring:	Vennoot bij Indiville Voordien: • Onderzoeker Sociale Investeringsmaatschappij Limburg, 1994-1995 • Onderzoeker Dedicated Research, 1995-1996 • Onderzoeker/projectleider KU Leuven, 1996-2002 • Stichter, Onderzoeker & CEO Indigov (nu Indiville), 2003-2014 • Stichter & CEO iVOX, 2004-2014
Relevante beroepservaring en persoonlijke recente referentieprojecten:	• Stem Van Vlaanderen • Ruimte Voor Morgen • Jeugd pact • Bibste Bib • G1000 online

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

- Burgerbegroting online
 - Burgerkabinet Cultuurparticipatie
 - Burgerkabinet Jeugd en Diversiteit
 - Maatschappelijk debat eindtermen “Ons Onderwijs”
-

Teamlid Geertje Bernaerts

Identiteit	Geertje Bernaerts, zaakvoerder van Karvansera Twaalf Apostelenstraat 22 – 2800 Mechelen +32 473 94 24 00 Geertje.bernaerts@karvansera.be
Curriculum vitae (met de studiekwalificaties en beroepskwalificaties):	Geertje Bernaerts heeft Romaanse Filologie (KU Leuven), marketing (UFSIA) en toerismemanagement (LUC Diepenbeek) gestudeerd en werkt al vele jaren in de toeristische en culturele sector. Ze onderzoekt de identiteit van een plek en vertaalt die naar aanbod, doelgroepen en marketing. Ze was lang actief bij Toerisme Vlaanderen, in verschillende marketingfuncties, ook in het buitenland. In 2009 richtte ze Karvansera op en sindsdien begeleidt ze vooral toeristische overheden en erfgoedorganisaties bij strategische planningsprocessen. Ze geeft advies over positionering, publieksbereik, belevingswaarde. In 2012 volgde ze een bijkomende opleiding in de hotelschool in Lausanne, over servicedesign en innovatie in hospitality. In 2016 volgde ze 'the enterprising museum' bij het V&A museum in Londen, over de commerciële strategie van musea. Volgende zaken typeren haar manier van werken: • Diepgaande en grondige analyse, elk project krijgt de volle aandacht, ze heeft een 'onderzoekende' geest. • Een oprechte interesse in wat mensen motiveert en in actie doet komen: wat zijn hun drijfveren, wat hebben ze nodig? • Een internationale en brede blik: over het muurtje kijken, leren uit wat men elders al uitgeprobeerd heeft. • Enkel advies dat ze ook zelf zou toepassen en waar ze achter kan staan. • Absoluut conceptueel: is enthousiast over patronen en verbanden.
Werkervaring:	Zaakvoerder van Karvansera Voordien: • Toerisme Vlaanderen, achtereenvolgens marketing assistent binnenlandse markt (1997-1998), commercieel verantwoordelijke Frankrijk (1999-2001), marketing manager binnenland (2001-2003), marketing directeur (2003-2008)

Nota: Museumwerking in Herentals, onderzoek gevoerd door Levuur, Indiville en Karvansera, 2017-2018

	• Eli Lilly Benelux (farmaceutisch bedrijf), marketingassistent (1995-1997) • Atos Worldline, marketingassistent (1991-1995)
Relevante beroepservaring en persoonlijke recente referentieprojecten:	Momenteel • Inhoudelijke begeleiding werelderfgoednominatie Wortel en Merksplas Kolonie (onderbouwing uniciteit op basis van historisch bewijsmateriaal en internationale vergelijking) – langlopend project (sinds 2011) • Uitwerking businessplan voor toeristische hefboomprojecten : Wintertuin (Kempens Landschap), Wortel & Merksplas Kolonie (Kempens Landschap), Zoniënwoud (Agentschap Natuur & Bos) Eerder • Marketingdirecteur ad interim voor de Filharmonie in Antwerpen • Strategisch marketingplan voor museum Texture in Kortrijk • Cultuurtoeristische profilering van de Oost-Vlaamse Leiestreek • Toeristische positionering van de abdijsite Herkenrode • Evaluatie van productontwikkeling m.b.t. ontsluiting van landschap en erfgoed in de Westhoek • Advies m.b.t. productontwikkeling rond het thema “ontginning” in de Kempen • Strategische visie en actieplan voor de toeristische ontsluiting van de art nouveau Wintertuin van de zusters Ursulinen in Sint-Katelijne-Waver – samen met Annemie Rossenbacker • Literatuur- en casestudie over toegankelijkheid en onroerend erfgoed binnen het Europees project HERE (in opdracht van Kempens Landschap)